

ESEURI

Manifest elitist 2016

Maia Ciobanu

Diferența dintre tradiție și avangardă stă în posibilitatea de a învăța tradiția și imposibilitatea de a învăța avangarda.

Tradiția are două etape radical diferite: crearea, respectiv utilizarea ei.

Primul moment este generat de elită, momentul în care aceasta lansează un concept esențial, disponibil permanentei schimbări, avid de multiple și rafinate inovații. A

doua etapă a tradiției - utilizarea sa - propune două variante: tradiționalismul și avangarda.

Tradiționalismul, adică preluarea tradiției ca atare, este un continuu plagiat ideatic; el exhibă varianta încremenită a tradiției sub pretextul conservării autenticității. Relația tradiției cu tradiționalismul confirmă astfel faptul că Ideea nu e complet transmisibilă / comunicabilă. E o mare diferență între Idee și comentariul său.

Este de asemenea o mare diferență între a păstra o tradiție și a o mumifica.

Inovația, schimbarea - acestea sunt singurul argument al autenticității, inclusiv în spațiul a ceea ce numim tradiție. Pentru a se perpetua, tradiția are nevoie de o permanentă

înnoire. De aceea, tradiția și tradiționalismul se situează pe poziții diametral opuse.

Tradiționaliștii sunt cei care cred că îmbrăcând uniforma strabunicului devin eroii războiului de independență. Incapabili de creație, ei repetă la infinit ceea ce există și ne prezintă coaja unui fruct pe care nu au avut curajul să-l guste.

Orice artist pe care îl putem recunoaște ca atare înglobează în mesajul său un anume coeficient înnoitor. În absența acestuia, arta se transformă în artizanat.

Și în această privință, intuiția lui Enescu a funcționat impecabil, atât la nivelul creatorului, cât și la cel al interpretului pentru care, a relua o piesă, însemna, de fiecare dată, a propune o înnoită variantă a acesteia. Antitradiționalismul lui Enescu, instinctul său înnoitor s-au manifestat mereu consecvent și cu un discret elitism (**Preludiul la unison** e un exemplu edificator de utilizare a tradiției respingând tradiționalismul și ar trebui comentat/analizat exact în acest sens).

Continuitatea creației implică reinventarea tradițiilor, înnoirea lor prin fluidizarea. Ceea ce face diferența între un stil și altul, între o estetică și alta, între diferitele personalități și epoci este de asemenea cantitatea noului înglobat, parametrii pe care-i afectează.

Între tradiționalism și avangardă poate exista o paletă infinit nuanțată de propuneri.

Paradoxal, dar semnificativ, trăsăturile cele mai frapante ale avangardei înțeleasă la modul tradițional / superficial: exhibiționismul agresiv, nonconformismul șocant, au fost preluate de industria de divertisment.

Violența se vinde bine, a te plasa într-un grup "altfel" e esențial, înseamnă a ieși în față, a avea o voce, a urca în ierarhia mondenă. Utilizatorii economiei de piață nu au făcut decât să recunoască și să exploateze potențialul financiar formidabil pe care manifestările la nivel epidermic ale avangardei artistice îl propuneau tinerilor dornici de a se delimita de generațiile precedente, dornici de a-și impune rapid propriul Eu. Spre deosebire de vechea avangardă care renunța din start la accesibil și arunca mânușa comodității de gândire și

atitudine, comercialului, mizând pe Idee, dând semnalul de trezire a Spiritului, industria de divertisment vinde un nonconformism agreabil, permeabil, cu etaje bine organizate numite "trend-uri" în care agresivitatea e oferită în doze mai slabe sau mai intense, după gustul fiecăruia. Într-o societate care recunoaște numai o singură lege, cea a consumului, "noul" este servit pe principiul cerere-ofertă, directorii de marketing supraveghiind cu simț de răspundere momentul în care apare plictisul, sațietatea, moment în care produsul expirat va fi înlocuit.

Diferența dintre artă și comerț, dintre artă și industrie s-a radicalizat astfel și continuă să se radicalizeze.

În acest moment avangarda este eliberată de crusta sa stridentă și falsificabilă; de binecunoscutul "choquer le bourgeois" se ocupă cu eficiență și la nivel de masă divele și divii divertismentului.

Înnoirile adevăratei avangarde, cea căreia îi aparțin Gesualdo, Brâncuși, Borges, sunt însă esențiale. Ele nu pot fi oricând și oricum accesibile, tocmai pentru că Noul adus nu este ieftin, nu are aditivi și îndulcitori, tocmai pentru că proveniența sa este atât de adânc, atât de profund interioară.

Putem aborda avangarda din perspectiva originii militare a termenului, neuitând însă că a discuta despre o armată și avangarda ei e un nonsens în lipsa armatei potrivnice și a avangardei acesteia. Lupta va fi câștigată de cei care au o avangardă mai valoroasă și care pricepe mai repede calitatea și intențiile dușmanului. Aceasta nu e posibil cu oameni mediocri plasați în grupul de elită merit să observe eficient forțele adverse.

În toate războaiele avangarda e cea care sparge frontul, e cea care ocupă teritoriile, urmând ca grosul forțelor (de calitatea a II-a) să curețe rămășițele armatei adverse.

A sta la mijloc poate fi semnul unui sănătos instinct de supraviețuire, dar nu indică viziunea creatoare și nu propune nici-o Idee. Nu buricul e centrul inteligenței, ci capul.

Ceea ce este mult mai important decât victoria și decât inteligența - perpetuarea și conservarea speciei - este plasat la

mijloc și bine apărat. Elita nu se reproduce, nefiind de natura diviziunii celulare.

Exemplul clasic al conducătorului care stă întotdeauna la mijloc și e protejat față de orice atentat posibil este Trahanache care nu are nici-o șansă de a fi inclus în avangardă și e în stare - chiar și atunci când are în față dovada faptului - să o considere minciună. Explicația celor care preferă zona de mijloc este disponibilitatea spre contemplare, ori, în ceea ce privește capacitatea de a contempla, nimic nu întrece statuia. Având în vedere prezența frecventă a gărdulețului în jurul statuii, e înșă de înțeles visul de a contempla și de a fi contemplat în chip de monument.

Nu tot ce mișcă se manifestă ca urmare a acțiunii elitei. Nu tot ce **pare** că mișcă se manifestă ca urmare a acțiunii elitei; există și un înțeles derivat din cotidian al termenului de mișcare, înțeles cu implicații confuze incluzând **orice pare mișcare**, ce este perceput ca mișcare la nivel imediat, dar nu e de decât agitație, frământare fără sens. Nu acesta este obiectivul elitei.

Dacă mișcarea are o direcție greșită, elita va iniția corectarea ei; asta nu înseamnă automat succesul acțiunii de corectare. Pe butoane sunt alte mâini.

SUMMARY

Maia Ciobanu Elitist Manifesto 2016

Elitism is a state of mind.

Only the elite create tradition.

The difference between tradition and avant-garde lies in the possibility of learning tradition and the impossibility of learning the avant-garde.

Traditionalism does not create elites even when it wrongs itself.

We are already in 2017.